

resum de l'estudi quantitatiu sobre drogues a l'ensenyament postobligatori 2015

estudi complert en pdf: <http://bit.ly/drogues2015>

estudi complert per consulta interactiva: <http://bit.ly/droguesweb2015>

Pla Municipal sobre Drogues de
Santa Coloma de Gramenet

tel. 93 462 40 00 (ext. 3074)
acciocomunitaria@gramenet.cat

Amb el suport:

Santa Coloma de Gramenet, octubre de 2015

índex

MOSTRA	2
RESULTATS	2
Begudes energètiques	3
Tabac i e-cigarretes	4
Alcohol i conducció sota els seus efectes	5
Psicofàrmacs	7
Cànnabis i clubs cannàbics	8
Altres drogues il·legals	10
Accessibilitat a drogues	13
Referents per informar-se	13
Creuament de variables	14
CONCLUSIONS	16

mostra

La població de l'estudi eren les persones que estaven cursant estudis de postobligatòria a Santa Coloma de Gramenet:. En concret: batxillerat, PFI i cicles formatius de grau mig, curs i superior.

Els 1.064 qüestionaris s'han respòs entre octubre de 2014 i març de 2015, s'han omplert per internet i en paper, i corresponen al 52% del total de la població (2.045 alumnes).

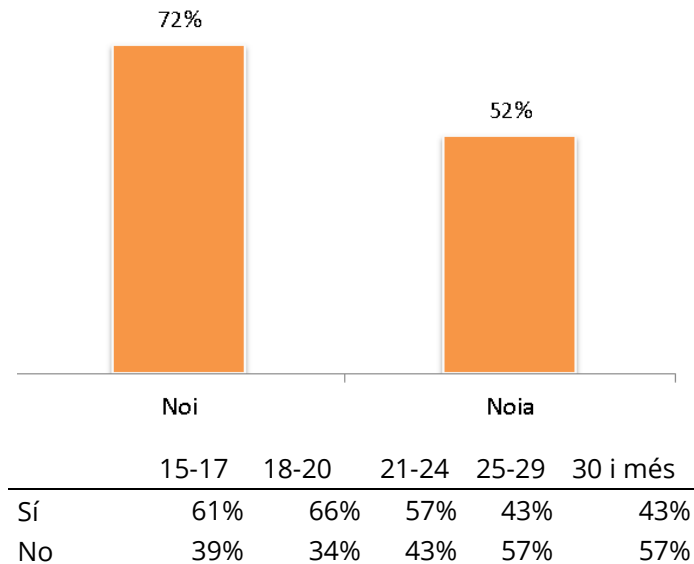
resultats

La informació es lliura de 4 maneres diferents, en funció de variables sociodemogràfiques: total de la mostra, per estudis, per sexe i per franges d'edat (15-17 anys, 18-20 anys, 21-24 anys, 25-29 anys i 30 o més anys). No es comenten els resultats dels PFI pel baix nombre de qüestionaries contestats.

begudes energètiques

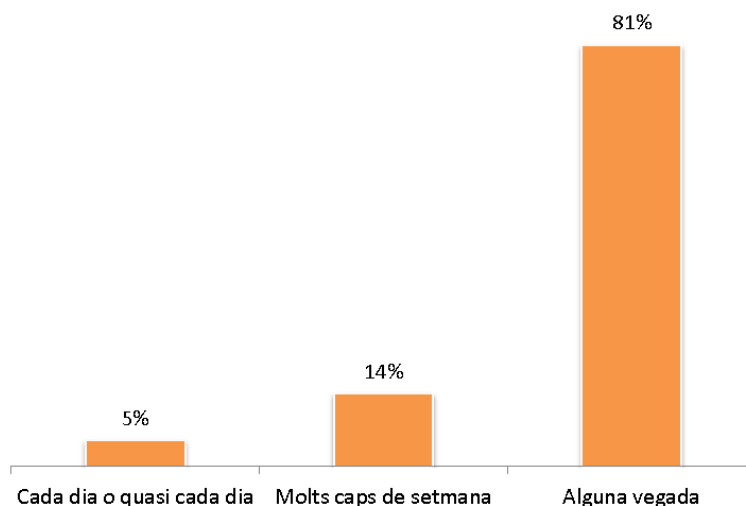
Gairebé dues de cada tres persones prenen begudes energètiques. Sense diferències significatives per estudis, sí que n'hi ha per sexe i força: els nois superen en vint punts les noies. Els més joves –fins a 20 anys– tenen un consum més elevat.

Prens energy drinks?

A mesura que augmenta l'edat també ho fa la intensitat del seu consum fins arribar als 30 que baixa.

Freqüència del consum de begudes energètiques [en pren]

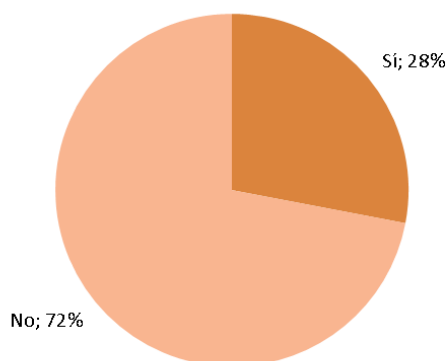
La quantitat màxim han begut en un dia està en 1 o 2 en la seva major part (79%). Això és així en totes les categories: general i per estudis, sexe i edat.

Tot i ser una beguda força accessible i assequible, en general no estem davant un consum abusiu o que es pugui considerar problemàtic o de risc.

tabac i e-cigarretes

Tres de cada quatre no són actualment fumadores de tabac.

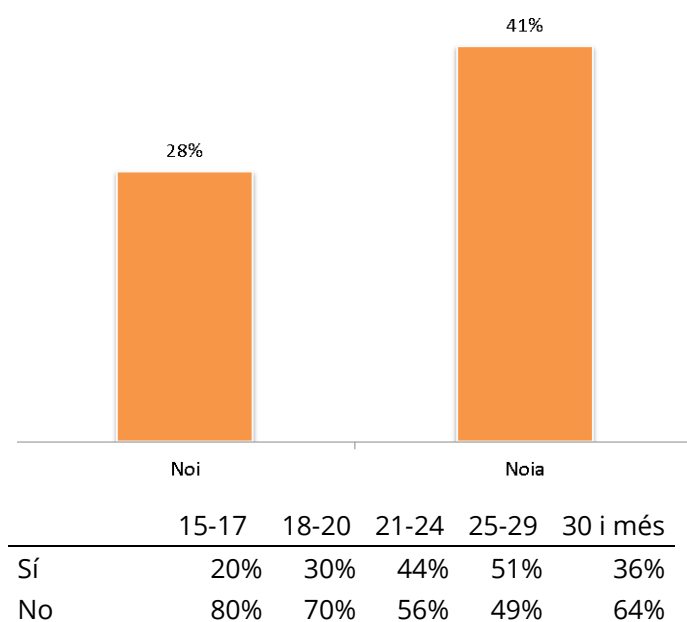
Persones que fumen tabac actualment

Fumo cada dia	44%
Fumo alguna vegada	36%
Fumava tabac però ho he deixat	20%

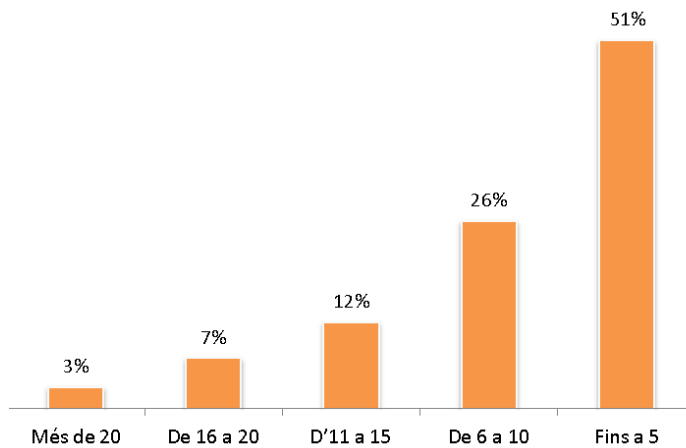
A cicles formatius se'n fuma força més que a batxillerat, i les noies superen en 13 punts els nois, en fumen amb més freqüència i han abandonat menys el tabaquisme que ells.

Actualment fumen tabac

A mesura que augmenta l'edat s'incrementa el percentatge de persones que han estat fumadores superant la meitat entre els 21 i els 29 anys. Un 20% de les persones que han estat fumadores ho han deixat.

Quants cigarros prens cada dia? [en fumen]

La majoria de persones fumadores van iniciar en el seu consum entre els 13 i el 16 anys, sent els 14 la moda, la mediana i la mitjana. La meitat en fuma un màxim de 5 i tres quartes parts no passen de 10 cigarretes. La franja de 25 a 29 anys és la que més cigarretes diàries consumeixen.

Actualment en fumen

	CFGM	Bat	CFGS	PFI
Sí	34%	17%	33%	35%
No	66%	83%	67%	65%

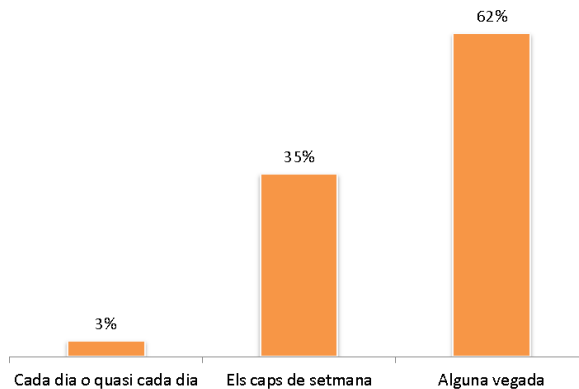
L'ús de cigarretes electròniques és molt minoritari en qualsevol de les categories.

alcohol i conducció sota els seus efectes

Més de la meitat n'han begut en els últims 30 dies en totes les categories, excepte batxillerat (43%) i la franja 15 - 17 anys (47%).

Entre qui n'ha begut, dos terços ho fan ocasionalment i un terç els caps de setmana. La freqüència és major a cicles superiors que mitjos, i ambdós que a batxillerat. No hi ha diferència entre els sexes.

Freqüència de consum d'alcohol en els últims 30 dies [n'han begut]

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Cada dia o quasi cada dia	3%	3%	2%	0%	16%
Els caps de setmana	27%	39%	45%	42%	26%
Alguna vegada	71%	58%	53%	58%	58%

Dues de cada tres persones s'han emborratxat. Les noies superen en 5 punts el percentatge de nois (66 i 61%). Les índexs més alts –superen el 80%– són entre els 21 i 29 anys, i als cicles de grau superior.

Si t'has emborratxat alguna vegada, quants anys tenies en la primera borratxera?

Mitjana	15,4
Desviació estàndard	1,8
Mediana	15,0
Moda	16

El botellón és una pràctica estesa; n'ha fet dues de cada tres persones i més de la meitat en totes les categories. Per edats es distribueix en campana de Gauss amb el pic als 21-24 anys (49%). La meitat de les persones menors d'edat n'han fet. La seva pràctica és més aviat ocasional.

Freqüència amb la que fa botellón amb alcohol

Molts caps de setmana	19%
Algun cap de setmana	45%
Ara no, però n'havia fet	36%

Freqüència amb la que fa botellón amb alcohol

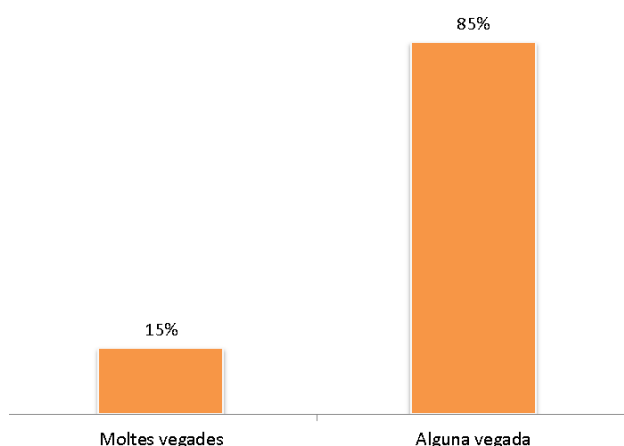
Molts caps de setmana	19%
Algun cap de setmana	45%
Ara no, però n'havia fet	36%

La gran majoria (81%) diu no haver conduït o pujat a un cotxe conduït per una persona sota els efectes de l'alcohol.

Has conduït sota els efectes de l'alcohol o has pujat a un vehicle conduït per algú sota els efectes de l'alcohol?

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Sí	8%	20%	41%	35%	46%
No	92%	80%	59%	65%	54%

Freqüència amb la que ha conduït begut o beguda o ha pujat a un vehicle conduït per alguna persona que n'ha begut [ho ha fet]

Els cicles han practicat més aquesta conducta de risc que batxillerat i els de grau superior més que el de mig. No hi ha diferències per sexe. Gairebé la meitat de qui té 30 anys o més ho ha fet. Entre qui ha practicat aquesta conducta de risc, la freqüència en general és ocasional. No hi ha diferències significatives per estudis i sí per sexe:

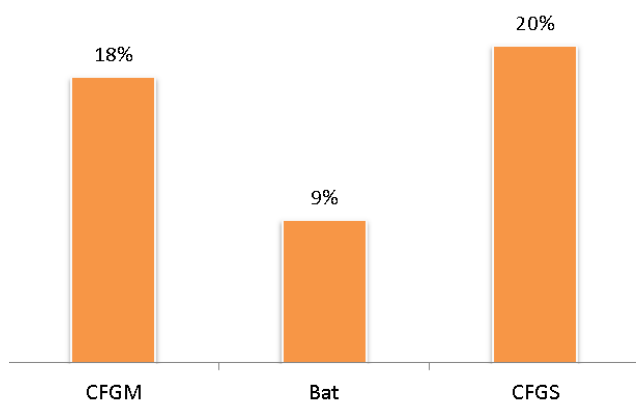
Freqüència amb la que ha conduït begut o beguda o ha pujat a un vehicle conduït per alguna persona que n'ha begut

	Noi	Noia
Moltes vegades	20%	10%
Alguna vegada	80%	90%

psicofàrmacs

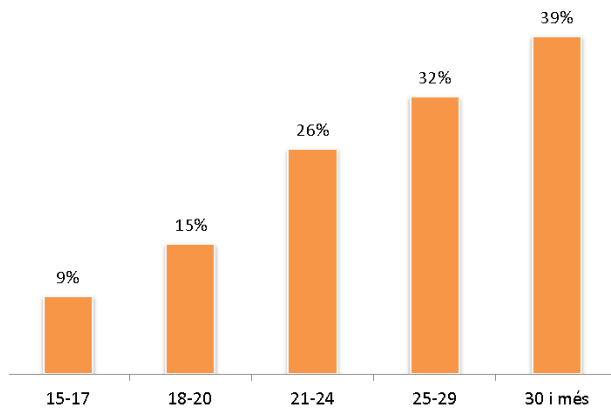
Un 15% del total de respostes són afirmatives, de manera que –després de les drogues institucionalitzades– es tracta de la família de substàncies més consumida.

T'han receptat alguna vegada psicofàrmacs

Les noies (17%) en consumeixen més que els nois (12%).

T'han receptat alguna vegada psicofàrmacs?

L'automedicació amb tranquil·litzants en els últims 30 dies és anecdòtica (4%).

cànnabis i clubs cannàbics

Un 38% de les persones enquestades reconeix haver-ne fumat. A cicles de grau mig hi ha un percentatge força superior que a batxillerat. Els nois n'ha pres quatre punts més que les noies (40 i 36%). A partir dels 21 anys n'ha fumat almenys la meitat.

Actualment en fumen

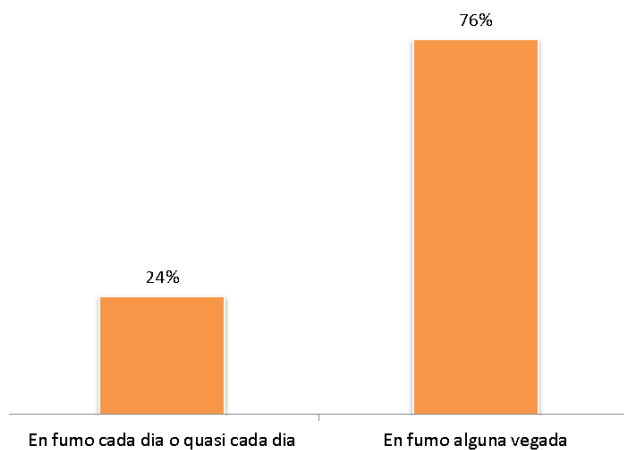
Sí	19%
No	81%

Fumes o has fumat porros?

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Sí	26%	44%	53%	49%	54%
No	74%	56%	47%	51%	46%

Fumar-ne diàriament no és el més habitual entre qui en fuma actualment.

Freqüència amb la que fuma porros [en fuma actualment]

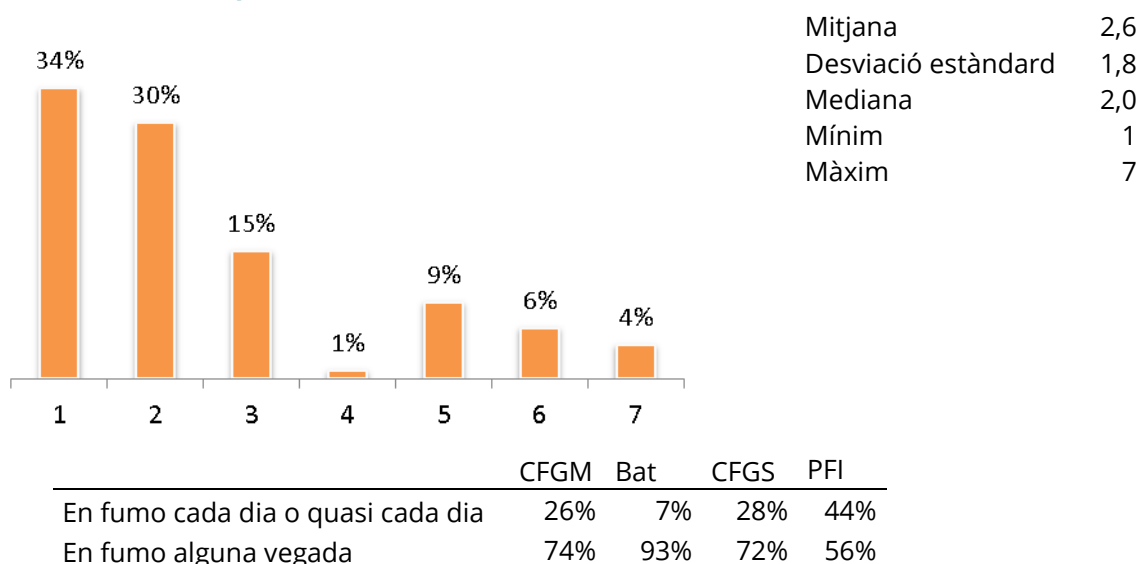

No hi ha diferències per sexe. A més edat més han deixat el seu consum. Entre qui en fuma actualment, amb l'edat l'ús diari augmenta paral·lelament fins als 25-29 anys.

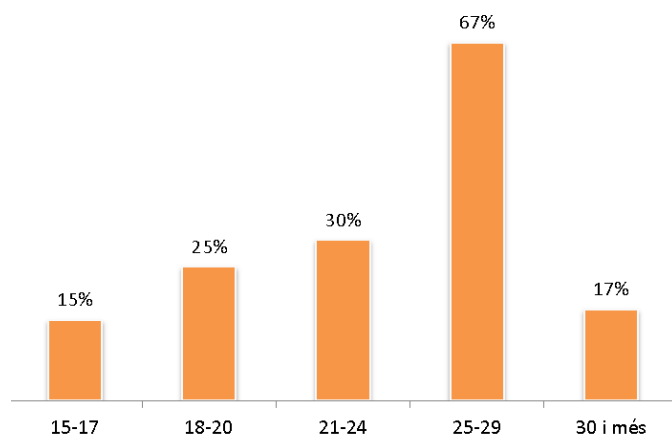
La mitjana i la mediana del primer consum són els 15 anys i entre els 15 i 16 anys gairebé hi ha la meitat de qui n'ha fumat.

Entre qui en fuma diàriament no sembla haver un consum de molt risc pel que fa a la quantitat, ja que dues de cada tres persones en fuma 1 o 2 porros diaris. Les mitjana diària dels dos sexes és la mateixa (2,6).

Si en fumes a diari, quants fumes cada dia?

Percentatge que fuma porros cada dia o quasi cada dia entre qui en fuma actualment

El percentatge de socis o sòcies a clubs cannàbics entre qui ha fumat porros és d'un 15%. Ells més que elles (18 i 12%).

Ets soci o sòcia d'algun club o associació cannàbica? [n'han fumat]

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Sí	2%	21%	24%	12%	7%
No	98%	79%	76%	88%	93%

altres drogues il·legals

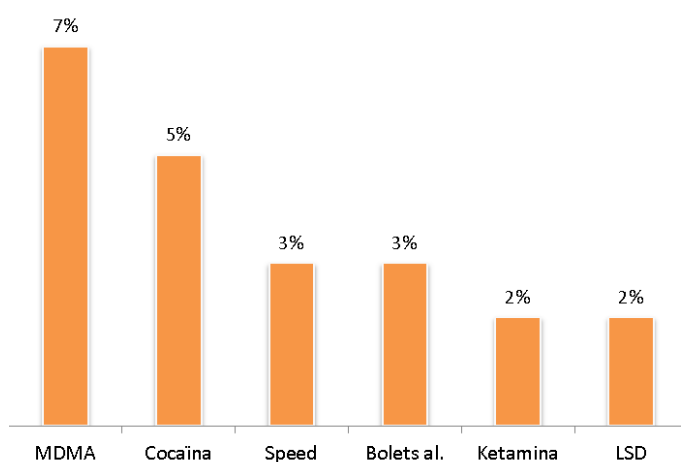
Un 9% afirmar haver-ne consumit altres substàncies. No hi ha una diferència per sexe. Els que n'han pres de grau mig tripliquen batxillerat i els de superior els quintuplica.

Has pres alguna droga que no sigui psicofàrmacs, tabac, alcohol o porros?

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Sí	4%	9%	18%	27%	26%
No	96%	91%	82%	73%	74%

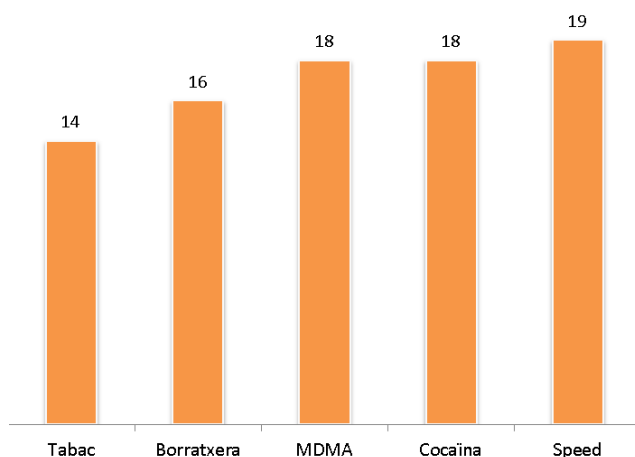
La consumida per més persones ha estat l'MDMA seguida de la cocaïna (7 i 5%).

Persones que n'han consumit drogues il·legals no cannábiques

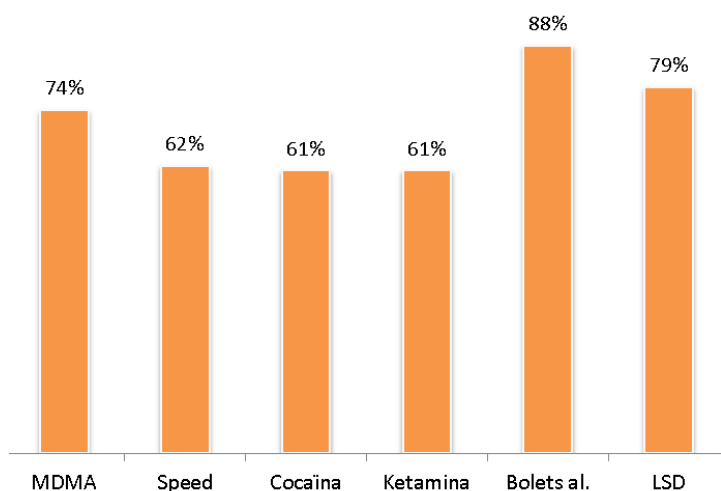

L'edat d'inici més freqüents en el consum (moda) supera la de les drogues legals, i la majoria de les persones que les han provades declaren no consumir-ne actualment:

Edat més freqüent en l'inici de diferents substàncies

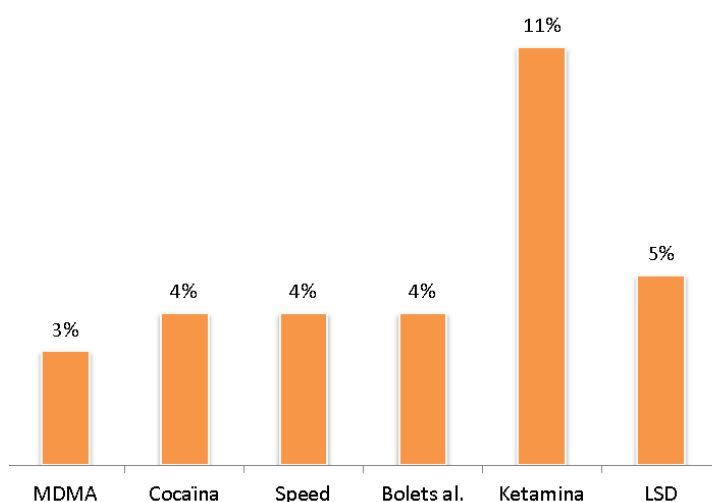

Persones que han pres diferents drogues i declaren no consumir-ne actualment

Pel que fa a la freqüència d'ús entre quin en pren, són poques les persones que n'usen força caps de setmana:

Persones que prenen drogues bastants caps de setmana [n'han pres]

MDMA (èxtasi)

El consum de cicles és força superior al de batxillerat i el de grau superior gairebé dobla el de mig. Entre nois i noies els resultats són similars. A més edat n'han consumit més:

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Sí	3%	5%	15%	22%	19%
No	97%	95%	85%	78%	81%

Tres de quatre persones que n'han pres expressa no consumir-ne actualment i gairebé una quarta part fer-ho alguna vegada. Les noies que n'han consumit en prenen menys que ells i, les que ho fan, en consumeixen amb menys freqüència.

La meitat de les persones que n'han consumit ho han fet per primer cop entre els 17 i 18 anys.

Speed

El consum d'speed es pot considerar anecdòtic; un 3% de les respostes. Entre qui n'ha pres dues tercers parts expressen no consumir-ne ara i un 4% en pren "bastants caps de setmana".

No hi ha diferències per sexes en haver-ne pres o no, a batxillerat ningú n'ha pres i el percentatge augmenta amb l'edat:

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Sí	1%	1%	6%	11%	15%
No	99%	99%	94%	89%	85%

Cocaïna

Un 5% n'ha consumit. A batxillerat baixa a un 1%, i els cicles de grau superior doblen els de mig (9% i 4%). No hi ha diferències per sexe. A més edat, n'hi ha més persones que n'han pres arribant a una de cada quatre persones amb 30 anys o més.

El consum freqüent –d'alt risc– és anecdòtic entre qui n'ha pres (4%) i gairebé dos terços expressa no consumir-ne actualment. Tothom que en pren bastants caps de setmana estudia cicles de grau superior.

La meitat l'han pres per primer cop entre els 16 i 18 anys, sent la moda l'any de la majoria d'edat, i la mitjana i la mediana els 17. Per edats, n'han consumit:

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Sí	2%	3%	9%	19%	26%
No	98%	97%	91%	81%	74%

Ketamina

Es tracta d'un consum força anecdòtic (un 2%). Només n'han pres estudiants de cicles. Pel que fa a l'edat:

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Sí	1%	1%	4%	11%	4%
No	99%	99%	96%	89%	96%

Bolets al·lucinògens i LSD

El consum de bolets al·lucinògens també ha estat força molt anecdòtic (3%). Per edat, n'han usat:

	15-17	18-20	21-24	25-29	30 i més
Sí	1%	2%	4%	8%	7%
No	99%	98%	96%	92%	93%

El d'LSD és molt minoritari; un 2% de la mostra. Els nois tripliquen les nois.

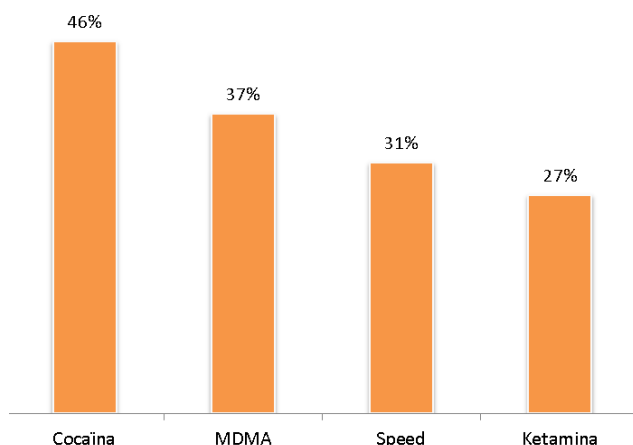
Drogues que no surten al qüestionari i compra per internet

Tres persones n'han consumit altres. Cap d'elles és de les "noves drogues": *research chemicals* (RC), *legal high*, cannabinoides sintètics, etc. Pel que fa a la compra per internet, no hi ha hagut compres llevat de dues persones que han adquirit bolets al·lucinògens.

accessibilitat a drogues

La droga més fàcil d'aconseguir és la cocaïna. Per al voltant de la meitat seria fàcil proveir-se'n, que passaria a un terç tractant-se d'MDMA, i a una cinquena part d'speed i ketamina.

Persones a les que li seria fàcil aconseguir diferents drogues il·legals

Llevat de l'speed on hi ha 6 punts de diferència, no hi ha diferències significatives entre els dos sexes. Pel que fa a l'edat, en les quatre substàncies l'accessibilitat augmenta paral·lelament amb l'edat. A partir dels 25 anys la meitat o més pot aconseguir les diferents drogues i, entre qui té 30 o més, encara més.

Facilitar en l'adquisició de diferents drogues [percentatge de resposta "Fàcil"]

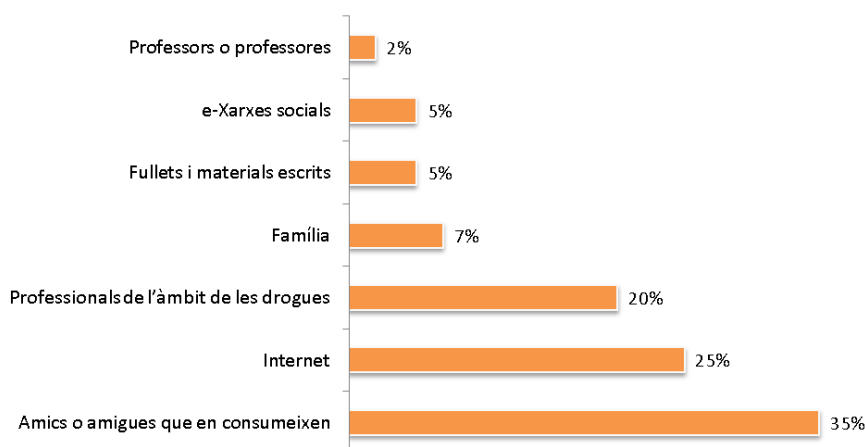
	CFGM	Bat	CFGS	PFI
MDMA	41%	28%	54%	21%
Speed	33%	23%	44%	29%
Cocaïna	49%	38%	60%	36%
Ketamina	32%	18%	37%	24%

La substància il·legal llevat del cànnabis que senten més propera és la cocaïna (39%) seguit de l'MDMA (31%). En el cas de l'speed i la ketamina ho afirmen una de cada cinc persones.

referents per informar-se

Una de cada tres persones acudiria a un amic o a una amiga consumidora com a primera opció, seguit de internet (25%) i professionals especialitzats (20%). El professorat no sembla inspirar confiança pel que fa a les drogues, ja que només un 2% l'escull com a primera opció. La família tampoc esdevé massa referent.

Si volguessis informació sobre drogues, on acudiries com a 1a opció?

És significativa també la diferència en funció de si el suport o canal d'informació és més clàssic –fullets un 5%– o relacionat amb les e-tecnologies –internet un 25%.

creuament de variables

Botellón amb alcohol i cànnabis

Qui no ha fet botellón amb alcohol tampoc ha fumat porros (89%). En canvi, la meitat de qui no ha fumat porros sí que ha fet botellón. Fer botellón sovint no implica fumar porros cada dia o gairebé cada dia, però sí o bé haver-ne fumat o bé fer-ho de tant en tant (entre les dues categories sumen un 60%). En canvi, qui en fuma cada dia o bé fa botellón sovint (40%) o bé de tant en tant (33%).

En general es pot dir que la freqüència d'ús de cànnabis i la d'anar a un botellón amb alcohol van de la mà. Les persones que fan botellón amb més freqüència fumen més porros que qui ho fa amb una freqüència més baixa.

Cànnabis i begudes energètiques

Qui pren begudes energètiques sovint (de molts caps de setmana a cada dia) ha fumat o fuma més porros que hi no en beu o ho fa alguna vegada. La majoria de qui no en beu tampoc n'ha fumat.

No sembla haver consums massa diferents de begudes energètiques en funció de com es relaciona amb el cànnabis.

Begudes energètiques i botellón amb alcohol

En funció de com es prenen begudes energètiques no es veuen diferències clares en la freqüència de fer botellón.

Una major freqüència de botellón sí que es relaciona amb una major de consum de begudes energètiques.

Tabac i alguna droga il·legal que no és cànnabis

Les persones que han consumit altres drogues han fumat molt més tabac que qui no ho ha fet. I la majoria de qui no n'ha pres tampoc n'ha fumat.

Gairebé un terç de qui fuma tabac cada dia ha pres de les altres drogues il·legals. I, qui no ha fumat tabac, no ha pres altres drogues (96%).

Botellón amb alcohol i alguna droga il·legal que no és cànnabis

Qui ha pres alguna altra droga il·legal ha fet més botellón i si ho practica és amb més freqüència. I qui fa el botellón més sovint n'ha consumit de les altres forçes més que qui no ho fa.

Qui no ha fet botellón no ha pres altres drogues (98%).

Cànnabis i alguna droga il·legal que no és cànnabis

Haver pres altres drogues té una clara relació amb haver-ne fumat cànnabis (85%) i augmenta la freqüència en el consum. Dos terços dels que no n'han pres, tampoc n'han fumats.

No hi ha relació entre fumar porros o no, i prendre altres drogues il·legals, però sí que n'hi ha una certa relació amb fumar-ne cada dia; la meitat del qui ho fan, n'ha consumit.

Psicofàrmacs receptats i alguna droga il·legal que no és cànnabis

A moltes més persones li han receptat psicofàrmacs entre qui ha pres altres il·legals (34%) que entre qui no n'ha consumit.

La relació a la inversa és menor. Haver rebut una recepta de psicofàrmacs no té massa relació amb prendre'n altres il·legals (21%) tot i que n'hi ha més en percentatge que qui no ha rebut cap recepta.

Tranquil·litzants sense recepta i alguna droga il·legal que no és cànnabis

Haver pres una altra droga il·legal no implica consumir tranquil·litzants no pautats (14%) tot i que puntuen més que qui no n'ha pres.

En canvi haver pres tranquil·litzants sense recepta té més relació amb altres il·legals (28% entre qui n'ha pres respecte un 8% entre qui no n'ha consumit).

Alcohol i pujar a un vehicle conduit per una persona beguda

Qui no ha pujat a un vehicle en situació de risc veu menys alcohol o ho fa amb menys freqüència que qui ha practicat aquesta conducta de risc.

La freqüència de consum d'alcohol té una relació clara amb la conducta de risc a un vehicle: a més consum d'alcohol més risc a un cotxe o moto. I qui no en beu, gairebé no ha participat en la situació de risc (un 9% i només "alguna vegada").

Cànnabis i pujar a un vehicle conduit per una persona beguda

La freqüència de pujar a un vehicle en risc té relació amb la de consum de cànnabis; a més risc a un cotxe o moto, més consum de porros. Només un 17% de qui ho ha fet "moltes vegades" no n'ha fumats, mentre que el percentatge de no fumadors o fumadores entre qui no hi ha pujat és d'un 69%.

Qui fuma porros cada dia hi és més en un vehicle en risc que qui en fuma algun cop. I qui no ha fumats porros, no ha pujat mai a un vehicle en risc (90%).

Alguna droga il·legal que no és cànnabis i pujar a un vehicle conduit per una persona beguda

Haver pres alguna altra il·legal està relacionat amb el risc a un vehicle: ho fan en percentatge més persones i més sovint. Qui no n'ha consumit, no ha pujat a un vehicle en risc (85%).

Poc més de la meitat de qui ha pujat sovint a un vehicle en risc ha pres alguna de les altres il·legals (55%). En canvi, qui no n'ha pujat al vehicle en aquesta situació, no ha pres alguna d'aquestes drogues (96%).

Clubs cannàbics i consum de cànnabis

No sembla haver massa relació entre ser membre d'un club cannàbic i la freqüència de consum. Però sí que n'hi ha a l'inrevés; més de la meitat de qui en fuma cada dia en formen part.

Drogues estimulants il·legals

Qui ha pres speed ha consumit MDMA i cocaïna (85% en ambdós casos). En canvi només un terç de qui ha pres MDMA i la meitat de qui ha pres cocaïna ha provat l'speed.

La relació entre cocaïna i MDMA és més estreta; la majoria de qui n'ha pres una, n'ha consumit l'altra; especialment haver consumit MDMA implica haver pres cocaïna.

Primer referent en cas de voler informació i diferents drogues

Entre qui és més prudent amb l'alcohol i el cànnabis –no s'ha emborratxat ni ha fumat porros–, qui s'ha emborratxat, ha fumat porros i ha pres altres drogues il·legals l'opció més escollida com a referent és "Amics o amigues que en consumeixen". Però el percentatge d'aquesta elecció augmenta en qui ha consumit drogues il·legals o s'ha emborratxat. Quan l'ús de drogues va augmentant en risc hi ha més estudiants que confien en amics i amigues consumidores, i menys en professionals especialitzats.

L'altre diferència que es percep és en l'ús d'internet; qui ha pres drogues il·legals – especialment quan no són cànnabis– no confia tant en aquesta via i més en el cara a cara amb grups d'iguals.

conclusions

Generals

- Tot i la popularitat de les begudes energètiques, l'ús que se'n fa no sembla problemàtic.
- La meitat declara no fumar tabac però encara hi ha un ús significatiu de tabac i especialment en les noies; n'hi ha més que en fumen i les que en consumeixen, ho fan en més quantitat.
- El consum d'alcohol és bàsicament recreatiu i, tot i la legislació que en prohibeix la venda a menors, es comença a beure'n abans dels 18 anys.
- La participació a botellons amb alcohol és una sortida practicada per més de la meitat, motivada en alguns casos per la prohibició de la venda a menors i en altres pel preu més alt de les begudes als establiments d'oci.
- Tot i que 4 de cada 5 persones no han pujat a un vehicle conduït per una persona que ho fa sota els efectes de l'alcohol, ho ha fet la meitat de qui té 30 o més anys.
- L'ús de psicofàrmacs receptats ja no es tracta d'una pràctica anecdòtica, havent més persones que n'han pres que qualsevol droga il·legal llevat del cànnabis.
- Tot i la progressiva normalització social del cànnabis i que és la droga il·legal més consumida, la majoria no n'ha fumat. I entre qui ho ha fet, únicament fa un ús amb risc –el diari– un 12%.
- El consum de les drogues fiscalitzades que no són cànnabis no és una pràctica freqüent; gairebé una de cada deu persones ha pres almenys un cop a la vida una droga no institucionalitzada –les anomenades *drogues dures*.

- Al marge del cànnabis, la droga il·legal consumida per més persones ha estat l'MDMA (èxtasi) que es tracta, a més, de la droga més segura de les il·legals llevat del cànnabis explorades.
- Les drogues estimulants –en concret MDMA i cocaïna– han estat consumides per força més persones que les al·lucinògenes –bolets, ketamina i LSD.
- Només una minoria ha consumit speed, bolets al·lucinògens (3%), ketamina i LSD (2%).
- La cocaïna –la substància amb més potencial addictiu de les drogues il·legals– ha estat usada per un 5% i –entre qui n'ha pres– en fa un ús d'alt risc tan sols un 4%.
- Almenys dues de cada tres persones que han consumit cada una de les drogues il·legals que no són cànnabis actualment no en pren.
- La droga il·legal més fàcil d'aconseguir i la que senten més propera –la cocaïna– no és la il·legal més consumida, de manera que altres aspectes (com el preu o el coneixement dels seus riscos) semblen tenir més incidència que l'accessibilitat.
- Com a principal referent en cas de voler informació sobre drogues destaquen els amics i les amigues que en consumeixen, seguit d'internet com a segona font. Per contra, només un 2% acudiria al professorat en cas de voler-ne.

Estudis

- En totes les drogues estudiades als cicles de grau mig hi ha més consum que a batxillerat; quan es tracta de les drogues amb més risc el percentatge de persones que les han usat és el triple.
- Als cicles de grau superior s'ha consumit més drogues que a grau mig, llevat de dues substàncies: begudes energètiques i tranquil·litzants sense recepta. Tanmateix la seva edat és superior i, en conseqüència, han tingut més anys per tenir experiències en general i usar drogues en particular.

Sexe

- Només en dues substàncies hi ha diferències significatives entre sexes: begudes energètiques –els noies més– i en tabac –elles gairebé doblen el consum d'ells.
- Han consumit més noies que nois psicofàrmacs amb recepta (cinc punts) i s'han emborratxat més. En la resta puntuen més els nois però sense despuntar.
- Parafraçant un capítol del manual *De riesgos y placeres*, les noies també arriquen; gairebé el mateix percentatge de noies que de nois han pres les diferents drogues dures.

Edat

- La substància més implantada entre les persones menors d'edat és la beguda energètica –la majoria en pren– seguit de l'alcohol –gairebé la meitat s'ha emborratxat i n'ha begut l'últim mes.
- Un 9% de qui és menor d'edat ha estat medicat amb psicofàrmacs, arribant a un 15% quan es tenen 20 anys.
- El percentatge de persones que han usat drogues il·legals que no són cànnabis augmenta amb l'edat fins als 25-29. Per tant, bona part de qui consumirà aquestes substàncies no iniciarà el seu ús a la primera joventut sinó amb vint i escaig anys.